

Βιβλία για τόν Αγώνα του 1821 θέρη Ελλάδα. Ιελληνεςσχόν

Media: ΕΣΤΙΑ

Page: 1,27

Published at: 19-03-2023

Author: Surface: 946.64 cm² Circulation: 1080

Subjects:

ΒΙΒΛΙΟ

Βιβλία για τόν Αγώνα του 1821

Κριτική - παρουσιάσεις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Τό σημερινό σημείωμα έρχεται ακριβώς πριν από το Σαββατοκύριακο της 25ης Μαρτίου. Έκρινα συνεπώς σκόπιμο να σας παρουσιάσω σήμερα κάποια βιβλία που αναφέρονται στην 'Ελληνική 'Επανάσταση, έγκαιρος, αν θέλετε να τ'άποκτήσετε. Και για να μ'ην χρονοτριβούν, προχωρώ άμεσα στις παρουσιάσεις μας.

■ **William St Clair, ...Και πάλι μι'ά ελεύθερη 'Ελλάδα. Οι Φιλέλληνες στόν Αγώνα της 'Εθνικής Ανεξαρτησίας** (μτφρ. Γιώργος Μπλάνας, πρόλογος για τήν 'Ελληνική έκδοση Roderick Beaton, έκδ. Γκοβόστη, σελ. 568, ευρώ 28,65). Τό βιβλίό αποτελείωσε κλασσικό βιβλιογραφικό βοήθημα, αληθινό εργαλείο, για τούς ιστορικούς που έγραψαν για τόν Φι'ελληνισμό από τού 1972 όταν έκυκλοφόρησε ή πρώτη έκδοσίς του στήν 'Αγγλική γλώσσα. Τότε τ'ά πράγματα ήταν πολύ πιό περιορισμένα στόν χώρο τών εκδόσεων εν 'Ελλάδι και ή εξασφάλισις τών δικαιωμάτων μεταφράσεως έσως δέν ήταν δυνατόν

νά αντιμετωπισθόν σέ μι'ά αγορά βιβλίου πολύ πιό περιορισμένη. Σήμερα, στόν άπόηχο τού έορτασμού τών 200 έτών τού 1821, και έκδοτες τολμηροί υπάρχουν, και τ'ά δικαιώματα προφανώς είναι πιό προστά μετ'ά από μι'ά 25ετία, και τό κοινό ελπίζουμε ότι έχει διευρυνθή. Τό έργο τού William St Clair είναι και παραμένει έξαιρετικά χρήσιμο, καθώς είναι καρπός πρωτογενούς έρευνας στά 'Αρχεία τών χωρών προελεύσεως τών Φι'ελλήνων και παρέχει στοιχεία πού δέν μ'ας ήταν προστά από συγκεντρωμένο έργο. Έργαλειό λοιπόν για τούς ειδικούς, αλλά και εύχριστο και πολύ έννημερωτικό άνάγνωσμα για τόν μορφωμένον άναγνώστη. Φυσικά, έκτός τών πληροφοριών

πού άντλησε ο συγγραφέας, μ'ας παρέχει τήν πρόσβαση στήν δική του έρμηνεία και γνώμη. 'Ας σημειώθ'η ότι ο William St Clair (1937-2021) υπήρξε κύριος έρευνητής στό 'Ινστιτούτο Αγγλικών Σπουδών τού Πανεπιστημίου τού Λονδίνου, άπόφοιτος και διδάκτωρ τού Πανεπιστημίου τής 'Οξφόρδης, μέλος τής Βρεταντικής Ακαδημίας ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών και έν τέλει έκδοτής τού οργανισμού Open Books Publishers, έκδοτικού οφρέος επιστημονικών μελετών τού ανθρωπιστικού χώρου μέ στόχο τήν ελεύθερη πρόσβαση στήν γνώση, έξ'ού και παρέχει βιβλία και διαδικτυακά. Τό βιβλίό του δέν είναι τό μόνο πού έχει γράνει μέ θεματική για τήν 'Ελλάδα, καθώς εξέδωσε ή συμμετέσχε σέ έξι εκδόσεις για τ'ά Γλυπτά τού Παρθενώνος κατά τ'ά έτη 1967-2022 (ή τελευταία μελέτη του εξέδόθη μεταθανάτως), στίς όποιες εικονογραφή τήν αυθαιρεσία τού 'Ελγιν, αλλά και άλλα σχετικά μέ τήν 'Ελληνική 'Επανάσταση, όπως δύο έργα για τόν Φι'ελληνα Edward John Trellawny, γνωστόν μεταξ'ύ άλλων για τό ότι υπήρξε στενός φίλος τού Βύρωνα και τού Σέλλεϋ αλλά γαμβρός επ' 'άδελφή τού 'Οδυσσεώς Ανδρούτσου και υπέρμαχος τών δικαιωμάτων του. Τό βιβλίό για τούς Φι'ελληνες άποτελεί, όπως σημειώθηκε, έργο άναφοράς και παραμένει έξαιρετικά χρήσιμο για όλους.

■ **Ίφιγένεια Βογιατζή - Δήμητρα Κουκίου, Έβγίκαμεν από τό Πόρτο τής 'Υδρας. Ημερολόγια τών πλοίων «Λεωνίδα» και «Θεμιστοκλής» τών αδελφών Τομπάζη κατά τό 1826-1827** (έκδ. 'Όρμηνα Σ.Ο.Φ.Ι.Α., σελ. 248, πλρ. στό 'Όρμηνα, τηλ. 215 500 3008 και φάξ 215 500 3002 και έκδ. Πεδίο, τηλ. 210 3390 204). Πρόκειται για μι'ά μοναδική έκδοση πρωτογενούς 'Αρχαιακού ύλικού πού παρέμνε άγνωστο και σήμερα βρίσκεται άποθεμιμένο στό 'Αρχείο τού 'Όρμηματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α., δημιουργήματος τού συλλέκτη, Κυπρίου κ. Ρένου Κ. Μιχαηλίδη, πού, έδρεβει στήν Λευκωσία. 'Η ομάδα πού άνέλαβε τήν έκδοση τών δύο άνεκδότων ημερολογίων άπετέλεσθ από τίς κ.κ. Δήμητρα

Κουκίου, Αναπλ. Διευθύντρια τού 'Εθνικού 'Ιστορικού Μουσείου, και 'Ιφιγένεια Βογιατζή και 'Αννα Κάνδια, 'Επιμελήτριες στό αυτό μουσειό. Πρόκειται για τεκμήρια πρωτογενή πού καταγράφουν λεπτομερώς τρεις ναυτικές έκστρατείες: πρώτα τού μπικίου «Λεωνίδα» στό Μεσολόγγι σέ μι'ά άτυχή άποβατική έν τέλει προσπάθεια άνακουφίσεως τής μαρτυρικής πολιορκημένης πόλεως κατά τό 1826, δεύτερον τήν πολύ λίγο γνωστή έκστρατεία στήν Σάμο, τό 1826 και πάλιν, καθώς τό η-οί αυτό άποτελούσε τό τελευταίο προπύργιο τού Αγώνος στό Ανατολικό Αιγαίο μετ'ά τίς καταστροφές τής Χίου και τών Ψαρών αλλά και τής Κάσου. Τέλος, τό ημερολόγιο τής κορβέτας «Θεμιστοκλής» περιγράφει τήν λησμονημένη έκστρατεία στόν Βόλο τήν άνοιξη τού 1827 για τήν διενέργεια άντιπερισπασμού τών οθωμανικών δυνάμεων, όταν πλέον είχε γαθή σχεδόν τό σύνολο τής Στερεάς 'Ελλάδος και άπειλείτο τραγικά ή Αθήνα. Είναι κείμενα πού καταγράφουν τραγικές στιγμές τού Αγώνος, καθώς και οι τρεις έπιχειρήσεις απέβησαν άγονες και άλυσιτελείς. Πρέπει όμως νά επιστημάνω, πέρα τού γεγονότος ότι ή έκδοσις αυτή άποκαλύπτει τόν πλούτο τών άγνόστων μας πηγών για τόν Αγώνα, πού εύτυχώς διασώζονται από συλλέκτες όταν πωλούνται από τίς οικογένειες τών άπογόνων, ότι τό έργο τής δημοσιεύσεως ήταν ιδιαίτερος δύσκολο. Και έξηγηθ'η. Όπως προκύπτει από τίς μεταγραφές τών τριών ημερολογίων, ή άποκρυπτογράφισις ήταν ιδιαίτερος δύσκολη τόσο διότι έχομε πιά χάσει τήν έπαφή μέ τήν κακογραφία τών ήμαγαμιμάτων Αγωνιστών, όσο και διότι τ'ά κείμενα έχουν γραφή στήν καθωμολομμένη κώδιλεκτον τών 'Υδραίων ναυτικών και καπεταναίων, όπου

άναμειγνύεται μέ άπόλυτη «άμεροληψία» ή έλληνική γλώσσα πρός 'Αρβανίτικες ύδρατικές λέξεις και παραποιώσεις λόγω κακής προσλήψεως οθωμανικών, γαλλικών, ιταλικών και άλλων λέξεων και κυρίως όνομάτων πού έπρεπε νά διερευνηθούν διά τής σχεδόν μαντικής τέχνης. Τό Μεσολόγγι γράφεται ακόμη και ως «Μισολόγγικ», ένθ' ο γνωστός μας Γάλλος Ναύαρχος Ντερινού τής ναυμαχίας τού Ναυαρίνου ως «τερινήφ» (σελ. 111). Κατόπιν αυτού ο άναγνώστης μορρεί νά έκτιμήσι τήν άξία τής εργασίας, πού συμπληρώνεται από πλούσιο ύπομνηματισμό πού έπεξηγεί και βιογραφεί τούς μνημονευόμενους Αγωνιστές έλάσσονος άναγνωρισιότητος, ακόμη και πρόσωπα για τ'ά όποια δέν έχει καν καταγραφή τό όνομά τους!

■ **Ηλίας Κολοβός - Κώστας Κωστής** (έπιμ.), **Κατανοώντας τόν Πόλεμο τής Ανεξαρτησίας** (έκδ. Πατάκη, σελ. 248, ευρώ 15). Πρόκειται για συλλογικό τόμο στόν όποιο συμμετέχουν μέ ένδιαφέρουσες άνακινώσεις οι ειδικοί επιστήμονες ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες κ.κ. **Κώστας Κωστής, Σωτήρης Ριζάς, Μοχάμάντ Σχαριάτ-Παναχί, Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης, Ηλίας Κολοβός, Λεωνίδας Μοίρας, Αριστείδης Ν. Χατζής, Yusu'Ziya Karabicak, Βάσω Σειρηνίδου και Θανάσης Μπαρλαγάνης**. Αρκετά από τ'ά 'Αρθρα άναφέρονται στήν αντίδραση τών οθωμανικών 'Αρχών στήν 'Ελληνική 'Επανάσταση, κάτι πού πραγματικά έλλείπει από τήν

γνώσις μας. Οι δύο ξένοι μετέχοντες είναι πανεπιστημιακοί, ό κ. Σχαριάτ-Παναχί στό Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ένθ' ο κ. Καραμπισάκ στό Πανεπιστήμιο τού Μάιντις στήν Γερμανία. Τό βιβλίό άπευθύνεται πρωτίστος σέ ειδικούς και μάλιστα πρόσωπα πού

δέν διακατέχονται από εκείνες τίς άγκυλώσεις τού παρελθόντος πού ήθελαν νά άγνοούν τίς άντιδράσεις τού 'έθρου τών 'Ελλήνων, παρά τό γεγονός ότι τό πρώτο διδάγμα τού Πατρός τής 'Ιστορίας, 'Ηροδότου, ήταν ακριβώς ή γνώσις τού αντίπαλου...

■ **Μαν. Γ. Βαρβούνης - Αλ. Γ. Καπανιάρης** (έπιμ.), **Ό Ρήγας και ό Νεοελληνικός Διαφωτισμός στήν Θεσσαλία** (έκδ. 'Ιδιόμειλον, σελ. 530, πλρ. και διάθεσις Βιβλιοπ. «Ό Λύχνος», τηλ. 24210 32916). Ο συλλογικός αυτός τόμος συγκεντρώνει μερικούς από τούς κατ' 'έξοχην μελετητάς τού έργου τού Ρήγα, όπως οι κ.κ. Δημ. Καραμπερόπουλος και Αίκατ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, ένθ' πολλά από τ'ά κείμενα μ'ας θυμίζουν ότι ό Διαφωτισμός έλαμψε πολύ δυνατά στήν Θεσσαλία και κυρίως τήν Μαγνησία μέ άστέρες όπως οι 'Ανθιμος Γαζής, Δανιήλ Φιλίππιδης, Ιωάννης Πεζάρος, Στέφανος Κοιμητάς και Κωνσταντίνος Κούμας. Από τίς εισηγήσεις τού τόμου μπορεί ό άναγνώστης νά άποκομίσι μι'ά πολύ σαφή εικόνα τού Διαφωτισμού όπως διεδόθη στήν Θεσσαλία, περιοχή όπου τό οθωμανικό στοιχείο κατείχε τό μεγαλύτερο μέρος τών γαιών, αλλά όπου ή έντονη παράδοσις τής παιδείας και κάποια θρησκευτικά κέντρα, όπως ήταν τ'ά μοναστήρια τών Μετεώρων, διετήρησαν ζωντανή τήν αγάπη για τ'ά γράμματα και μαζί διέδωσαν τήν ιδέα τής έλευθερίας. Οι μετέχοντες είναι πολλοί: Μαν. Βαρβούνης, Δημ. Καραμπερόπουλος, Αίκατ. Πολυμέρου-Καμηλάκη, Γεωργ. Κοντομήτρος, Ναυαϊκά Μουλά-Αγγελάκη, Δημ. Παντελοδήμος, Αντ. Σμυρναός, Χ. Θ. Ξανάκης, Ιω. Βαράλης, Γεωργία Κολέτσου, Αλεξ. Καπανιάρης, Μιχ. Λαφαζάνης, Θεόδ. Νημάς, Αννίτα Πρασά και Δημοσφ. Χατζηλέλλεας. ▲▼

